

ביאת שני נמי אינה ביאה.

ומדייקת הגמרא: **והא ביאת בן תשע דכמאמר שויה רבנן, וקאמר רבי שמעון שאם ביאת ראשון קנתה כמאמר ביאתו של שני אינה ביאה לקנות, לפי שקנה הראשון את כח כוחו של מאמר.**

בן עזאי, דתניא —

בן עזאי אומר: יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת.

ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד.

[עיינן היטב ביאור הענין בשתי לשונותיו של רש"י, ומשמע מכאן לכאורה שגם אם נאמר שהמאמר קונה קנין גמור אין זה אלא מדרבנן, וכן משמע לכאורה מדברי רש"י בדף כט ב ד"ה השתא ארוסה, וצריך עיון גדול כיצד לבית שמאי הוא דוחה את אחות אשתו לצאת משום אחות אשה. ועיינן באחרונים כאן ולעיל, ובהגהותיו של הגר"א יפהן לריטב"א, שדן בהרחבה בענין]

רבי נחמיה, דתנן במשנתנו: רבי נחמיה אומר: אחת בעילה ואחת חליצה, בין בתחלה בין באמצע בין בסוף — אין אחריה כלום;

והא ביאה פסולה, דכמאמר שויה רבנן, שצריכה ממנו חליצה בנוסף לגט, וקתני: אין אחריה כלום.

שנינו במשנה: כיצד?

עשה מאמר בו'

והוינן בה: וכי האי "עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט" — ביאור של "גט אחר גט" הוא?!

אמר רב יהודה, הכי קאמר התנא: גט אחר הגט ומאמר אחר מאמר — הוא כדאמרן בכרייתא לעיל, שמדובר ביבם אחד ושתי יבמות, או בשני יבמים ויבמה אחת, אך לא פירש זאת התנא במשנתנו.

אלא המשך התנא בדבר חדש, ואמר: יבם אחד ויבמה אחת — כיצד הוא סדר התרתן?

ועל כך השיב התנא: **עשה מאמר ביבמתו, ונתן לה גט — צריכה הימנו חליצה.** וכן הלאה.

שנינו במשנה: עשה מאמר ובעל — הרי זו כמצותה.

והוינן בה: **לימא, מסייע ליה לרב הונא.**

דאמר רב הונא: מצות יבמה — מקדש, ואחר כך בוועל!

ודחינן: **אין מכאן ראיה לרב הונא, כי אימא:**

אף זה העושה מאמר ובוועל, הרי הוא עושה כמצותה.

אך גם אם יבעל ולא יקדש תחילה, הרי הוא עושה כמצותה.

ותמהינן: **פשיטא, שתוספת הקידושין אינה מגרעת, ואם אין הקידושין מצוה לכתחילה — מה משמיע התנא בכך שאמר "אף זה כמצותה"?!?**

ומשינין: **אכן יש חידוש בדבר.**

א-ב והניחה הגמרא שב"כיצד" בא התנא להסביר את דברי חכמים שאמרו יש גט אחר גט.

כי סלקא דעתך **אמינא**, כיון דאמר מר [רבה, לעיל כט ב]: העושה מאמר ביבמתו — פרחח הימנו זיקת יבמין, וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין.

ואם כן, **אימא לאו מצוה** של יבום קעביד, אלא מצות קידושין ונשואים של כל בעל ואשה —

קא משמע לן שגם לאחר ש"פרחה" הימנו זיקת יבמין עדיין מצות יבום עליו. וזה משמיע לנו התנא, שגם אם קידש אותה לפני שבא עליה, עדיין יש מצוה בביאתו בה, על אף שאין בה עוד זיקת יבמים.

גופא, אמר רב הונא: מצות יבמין — מקדש ואחר כך בועל.

ואם בעל ועשה בה אחר כך מאמר — קנה.

ותמהינן על מה שאמר רב הונא, **שאם בעל ועשה מאמר, קנה:**

והרי **פשיטא** הוא, **דהא כבר קניה**, עוד לפני המאמר, **בביאה!?**

ומשנינן: **אלא אימא הכי בדברי רב הונא:**

גם **אם בעל בלא מאמר — קנה**. שאין מגרעים את ביאתו לומר שאינה קונה מדרבנן היות ולא עשה כתיקון חכמים, שבעל ללא קידושין [תוס'].
ומקשינן: **והתניא מי שבעל בלא קידושין לוקה!**

והניחה הגמרא שהוא לוקה מן התורה. וכיון שעבר עבירה מן התורה, יש צורך לרבנן לפסול את ביאתו! ?
ומשנינן: אין הוא לוקה מן התורה, אלא

מלקים אותו **מכת "מרדות"** [מלשון רידוי] מדרבנן על שנהג בקלות ראש לבוא עליה בלי קידושין.

דרב מנחם רב היה מחייב מלקות מרדות את:

מאן דמקדש בביאה, שהוא מעשה פריצות.

ואת **מאן דמקדש בשוקא**, אפילו אם מקדש בקידושי כסף או שטר, לפי שעושה את הקידושין לדבר זול.

ואת **מאן דמקדש בלא להקדים שדוכי** לקידושין.

ואת **מאן דמבטל גיטא** לאחר ששלח אותו, כדי שלא יבטל אותו משלחו ולא יביא את האשה לידי תקלה.

ומאן דמסר מודעא של ביטול **אגיטא**.

ומאן דפקיר שמתחצף כנגד שליחא **דרבנן** המזמין אותו לבית דין.

ומאן דשהי שמשחה על עצמו **שמתא** **דרבנן עליה תלתין יומין**, ולא אתי לבי דינא ותבע שיסירו לשמתיה מעליו.

ועל התנא דדאיר בבי חמוהי. חתן הגר בבית חמיו, שיש לחשוש מחמותו, שמא תבוא עמו לידי מכשול.

והוינן: רק חתן **דדאיר** בקביעות בבית חמיו, **אין**, היה רב מלקה, ואילו חתן **דחליף**, שאינו גר שם בקביעות, הוא לא היה מלקה?

והא ההוא חתן דחליף אכבא על השער **דבי** של בית **חמוהי**, ונגדיה **רב ששת!**

ומשנינן: **ההוא חתן, מידם הוה דיים**

מהמתיה. היה חשוד לזנות עם חמותו, ולכן הלקהו.

נהרדעי אמרי: ככולהו לא מנגיד רב, אלא רק לזה שהוא מקדש בביאה, ובלא שדוכי שקדמו לקידושי הביאה.

ואיכא דאמרי: אפילו אם קידש בביאה בשדוכי נמו היה מלקהו, משום פריצותא.

תנו רבנן: כיצד הם קידושי מאמר?

נתן לה כסף או שוה כסף, ואמר לה "התקדשי לי במאמר יבמין".

וכתב רש"י: לאו קידושין גמורים הן כקידושי תורה, שהרי אין קידושין תופסים באשת אח, והתורה לא התירה לו ליעשות כאשה נכרית אלא כסדר המצוה, וביאה הוא דכתבה בה רחמנא.

והאחרונים דנו רבות בדברי רש"י אלו, שמשמע ממנו, שעל אף שהיא מותרת לו בביאה מדין אשת אח, עדיין שם ערות אשת אח עליה, ושם זה יש בכוחו למנוע בה תפיסת קידושין רגילה, ומאפשר רק קיום מצות יבום].

ובשטר כיצד?

ותמהינן: מה היא השאלה "בשטר כיצד?", והרי כיון שמאמר בכסף הוא כקידושי כסף, מאמר השטר הוא כקידושי שטר.

ואם כן, הרי זה כדאמרן בקידושי שטר:

כתב לה על הנייר או על החרט, אע"פ שאין בו שוה פרוטה: הרי את מקודשת לי!

אמר אבוי, הכי קאמר השואל: שטר כתובת יבמין — כיצד?

כתב לה: אנא פלוני בר פלוני, קבילית ית פלונית יבמתי עלי, לזון ולפרנסה כראוי.

ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון.

כי לא חייבו חכמים את היבם בכתובה משלו, היות ואשה הקנו לו מן השמים.

אלא היא גובה אותה מהנכסים של בעלה, שזוכה בהם היבם כשמיים אותה.

ואולם, אי לית לה כתובה מבעלה הראשון — תקינו לה רבנן שתקבל אותה מנכסי היבם, בעלה השני, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

בעא מיניה אבוי מרבח: יבם שנתן לה ליבמתו גט, ואמר הרי את מגורשת הימני, ואי את מותרת לכל אדם — מהו לפוסלה על אחיו בגט שכזה?

האם אפילו גט שכזה, שאינו מתיר אשת איש להנשא לאחרים, יש בכוחו לפסול ליבום משום "כיון שלא בנה שוב לא יבנה", מדרבנן?

וצידי הספק הם: הרי גט יבמה — גט דרבנן הוא.

ואם כן, רק גט דמהני באשת איש לגרשה, מהני ביבמה לפוסלה משום "לא יבנה".

אבל גט, דלא מהני באשת איש להתירה — לא מהני ביבמה לפוסלה.

או דלמא יש לפוסלה, היות ואם נכשירנה, אתי, יבואו אנשים לטעות ולאחלופי בניטא, שיתירו לכנוס כל יבמה אחר שנתנו לה גט!?

לפני שכנסה, ולאחר שבא עליה, נתנו לה, מהו שתתגרש בו לכשיכנס אותה?

וצידי הספק הם:

האם נאמר: **כיון דאגידא ביה — כארופתו דמיוא**, והרי הוא כארוס האומר לבלר שיכתוב לו גט כדי שיוכל ליתנו לאשתו לכשישאנה, שיכול לכתוב אותו עתה, וליתנו לה כשיכנסנה.

או דלמא, כיון דלא עבד בה מאמר, לא!

כיון שעדיין אינה נחשבת כארוסתו אלא רק כזקוקה לו, ולכן אינו יכול לכתוב אותו עתה, ולגרש בו לאחר שיכנסנה.

תיקו:

[עיי' בתוס' שביארו שהשאלה היא אם גט זה פוסלה לכהונה מדין ריח הגט, כי מדאורייתא ודאי אינה מגורשת, שהרי אינו יכול לגרשה עתה מן התורה גם אם יעשה בה מאמר].

בעי רב חנניה: יבם שעשה מאמר ביבמתו, ולאחר מכן כתב גט לזיקתו בלבד, ולא למאמרו.

או שכתב גט למאמרו בלבד, ולא לזיקתו — מהו שתתגרש בגט שכזה?

וצידי הספק הם:

האם נאמר שהיות ועשה בה קידושי מאמר, הרי **מאמר עילוי זיקה קא רמי שחל המאמר על הזיקה**, והרי זו אישות אחת, שאי אפשר לעקרו חצי ממנה.

ולכן, אם יתן גט למאמר בלבד או לזיקה

אמר ליה רבה: **חיישינן דלמא אתי לאחלופי בגיטא.**

מתקיף לה רבה בר חנן להא דאמר רבה, שאין להתירה מהחשש שיבואו להתיר לכנוס אחר כל גט:

אלא מעתה, גם אם יהיב לה ניירא בעלמא, האם הכי נמי דפסלה!?

ואם כן, מדוע תפסלנה בגט זה, שאינו אלא נייר בעלמא!

אמר ליה רבה: **התב, נייר בעלמא, לא פסיל בכהונה.**

הבא, גט שכזה, למרות שאמר לה שאינה מותרת לכל אדם, כיון שנתנו לה — קפסיל בכהונה.

דתניא: [ויקרא כא] "ואשה גרושה מאישה לא יקחו".

אפילו לא נתגרשה אלא מאישה, ולא הותרה לאף אדם, לא יקחו הכהנים. והיינו "ריח הגט" שפוסל בכהונה.

אמר רמי בר חמא, הרי אמרו:

אמר אחד לבלר: **כתוב גט לארופתי, לכשאכנסנה לחופה, אחר כך אגרשנה — הרי זה גט. מפני שבידו לגרשה כבר עתה מהאירוסין. ולכן אם נתנו לה משכנסה, הרי זה גט.**

נב-ב ואם אמר לו לכתוב גט **לאשה בעלמא, שיגרשנה לאחר שיכנסנה, אינו גט, מפני שאין בידו עתה לגרשה.**

בעי רמי בר חמא: כתב גט שכזה ליבמתו